

פרשת חיי שרה תשפ"ה 50

הורינו

הורים נאמן הכל

הורינו דברות קדשך

כיבוד אב ואם בפרשת השבוע עפ"י 'המאורות הגדולים', הגאון רבי שמשון קורלנדסקי שליט"א

ונתעלה, וא"כ גם יהושע שאמנם עכשיו אינו בדרגה הגבוהה של משה אבל יעבור זמן וגם הוא יגדל ויתעלה ויגיע לדרגתו של משה רבנו. אבל זקנים שבאותו הדור, הם הכירו את משה כבר כשהיה צעיר יותר, והם יכלו לומר שכבר אז משה היה כחמה לעומת איך שיהושע עכשיו כלבנה.

וכך גם יצחק שאינו יכול להעיד על שנות ה' של אמו, בכך שאינו מספיד, הרי מפרסם את דברי אביו על עיקר גודל מעלתה וצדקותה של אמו: בת ק' כבת כ' לחטא מה בת כ' לא חטאה שהרי אינה בת עונשין אף בת ק' בלא חטא, שכולן שווים לטובה

וַיִּצְחָק בָּא מְבוּא בְּאֵר לַחֵי רְאִי (כ"ד, ס"ב)

וברש"י מפרש בשם המדרש: שהלך להביא את הגר לאברהם אביו שישאנה.

ומוכח מכאן שגם עניין זה חלק ממצוות כיבוד אב, שיצחק דאג לאברהם שלא יישאר אלמן אלא יחזור לשאת את הגר. (ויש אומרים שעשה כן משום כל המתפלל על חברו וע"כ זכה לשאת את רבקה)

וַיִּבְא אֲבֵרָהֶם לְסָפֵד לְשָׂרָה וּלְבִכְתָּהּ (כ"ג, ב')

צריך ביאור מדוע דווקא אברהם ספד לשרה, ולא מצינו שיצחק ספד לה. ובספר 'פרדס יוסף' תירץ שאברהם ספד לשרה שכל חייה שווים לצדקות, ובזה יצחק לא יכול היה להעיד שהרי נולד כשכבר הייתה בת תשעים שנה. (ולכן דווקא משום כבודה לא ספד לה, שהרי עיקר גדלותה מצויה במה שהוא אינו יכול לספוד, ונמצא שדווקא בכך שהוא אינו מספיד - הוא מכבד את אמו ביותר, שמפרסם עוד יותר את דברי אביו על גדלותה המופלאה שכל חייה שווים לטובה)

ומדמה דבריו על דברי הגמרא¹ על זמן פטירת משה רבנו: זקנים שבאותו הדור אמרו פני משה כפני חמה, פני יהושע כפני לבנה. וצריך להבין מדוע דווקא הזקנים ראו את זה, הלא גם הצעירים הכירו את משה בסוף ימיו ורואים עכשיו את יהושע ואת ההבדל בינו ובין משה.

אלא שהצעירים שבאותו הדור שלא הכירו את משה בצעירותו, יכולים היו לחשוב כי בצעירותו לא היה משה בדרגתו הגבוהה, ואולי היה כמו שעכשיו יהושע, אלא שבמשך הזמן נתגדל

1. בבא בתרא ע"ה.

כשם שחובה על כל אחד ואחד מישראל ללמוד את ההלכות המצויות, כהלכות ברכות, שבת, שמירת הלשון ועוד, כך חובה על כל אדם ללמוד ולשנן את הלכות כיבוד אב ואם ומוראם, שמצווה זו היא תמידית בכל זמן, וחמורה היא עד מאוד, ואם לא ילמד את הלכותיה, מאין ידע היאך לקיימן, ויכשל בדברים רבים, מבלי לדעת שהוא נכשל.

הורינו דרך חיים

כיבוד אב ואם בהלכה ומנהג

קריאת שם על שם ההורים - חלק ראשון

נהגו לקרוא שם לכן הנולד כשם הסבא, משום כבוד הסבא. ובספר שדה חמד¹ כתב "שזהו כבודו וטובת המת וזכרו לדור דור". וכן כתבו עוד מהפוסקים שזו תועלת לנשמה שקוראים על שמה. וכך מוזכר המנהג כבר בדברי המדרש² וכן אנו מוצאים בשושלת התנאים מצאצאי הלל הזקן שנקראו כך: רבי שמעון, רבן גמליאל, רבי שמעון, רבן גמליאל, רבי שמעון, רבן גמליאל, רבי שמעון. בחלק מקהילות הספרדים נוהגים כך אף בחיי הסבא, ובקהילות האשכנזים נהגו לקרוא על שם אדם רק לאחר פטירתו. ובספר דברי הימים³ רואים בפסוק אֶלֶּה הָיוּ בְּנֵי כָלֵב בֶּן חוּר, שחור שהיה בן כָּלֵב קרא לבנו כָּלֵב בחיי אביו.

וגדר החיוב הוא שאם האב יצטער ויתבייש שלא קראו על שמו, זו חובה לנהוג כן שהרי אסור לצערו ולביישו בשום דרך, אבל אם אין בכך בושה אלא רק תוספת כבוד כאשר נוהגים כן, הרי זו מצווה קיומית שניתן לזכות בה.

וכתבו האחרונים לעניין קריאה בשם אבי האב תחילה או אבי האם, שהולכים אחר מנהג עדת האב, ואם אין מנהג קבוע, אבי האב קודם. וכתבו עוד שגם בקהילות הקוראות על שם סב חי, יש להקדים קריאה על שם סב שנפטר לפני קריאה על שם סב חי⁴.

1. מערכה כ' ק"ד 2. בראשית רבה ל"ז ז': שם הַאֲחִיד פֶּלַג פִּי בְּיָמָיו וּפְלָגָה הָאָרֶץ, רבי יוסי אומר הראשונים על יְדֵי שְׁהִיּוּ מְפִירִים אֶת יְחוּסִיָּהֶם הָיוּ מוֹצִיאִין שְׁמֵן לְשֵׁם הַמָּאֲרָע, אֲבָל אֵנוּ שְׂאֵין אֵנוּ מְפִירִים אֶת יְחוּסִיָּנוּ, אֵנוּ מוֹצִיאִין לְשֵׁם אֲבוֹתֵינוּ וכו'. 3. דברי הימים א' פרק ב' פסוק נ' 4. יביע אומר ה' יו"ד כ"א, ועוד

מעשה אבות

סיפור מהחיים

את הצטיינותו של הגאון רבי צבי ברוידא זצ"ל, חתנו של הסבא מקלם, במצוות כיבוד אב ואם, אין לתאר במילים. כל מכתביו אל הוריו שנשארו לזכרון, מלאי הערצה, אהבה ויראה לאין שיעור. היחס של רב צבי אליהם לא היה רק כבן להוריו, כי אם מזכיר יותר את יחסו של עבד למלכו. את אביו, שהמשיך וחי שנים רבות אחרי פטירת אמו, מכנה הוא במכתביו "מחמד חיי", כשהוא חותם: "עבדך בנך כל הימים".

כשקיבל את תמונת אביו, תלה אותה כנגד מקום מושבו, וכתב, שבכל פעם שמתבונן הוא בהוד פניו של אביו, מתמלא הוא בושא ונמנע ממעשים שאינם רצויים. ויש לו הרגש בזה, כמו שמסופר אצל יוסף הצדיק שדמות דיוקנו של אביו נראתה לו ובכך נמנע מעבירה. וכן הזכיר רבות כמה היה מצטער שאינו נמצא בקרבת אביו ואין לו את האפשרות לשמשו, כשהוא מזכיר את דברי חז"ל על עשרים ושתיים שנה שלא היה יעקב בבית אביו וכו'. בערוב ימיו הצליח רבי צבי לעלות ולשכון בארץ הקודש ולשרת את אביו בפועל, כמו שייחל וציפה כל ימיו, לקיים את המצווה הגדולה והקדושה הזאת בגופו.

על הרה"ג דוד צבי זילברשטיין זצ"ל שהיה מעמודי התווך של היהדות החרדית בתקופת ביסוסה באזור בני ברק ותל אביב, מסופר שהיה חי בעוני ודחקות נוראה, ובמשך תקופה היה קשה לו לכלכל את הוריו שהגיעו מלודז' שבפולין. לנוכח מצב זה שלא מתאפשר לו לדאוג להוריו, היה שרוי בצער ועגמת נפש, כשהדבר ניכר על פניו.

באחד הימים נסע רבי דוד צבי באוטובוס ופגשו הרה"ח רבי יעקב הלפרין ז"ל ותוך כדי שיחה עימו שאלו - למה נפלו פניך כך, השיבו רבי דוד צבי: מכיון שאין בידי כסף להחזיק את הורי. שאלו רבי יעקב כמה עולה ארוחות חמות ומזינות עבור ההורים, ורבי דוד צבי חישב ונקב בסכום. נענה רבי יעקב הלפרין ואמר: אני מוכן לתת לך סכום כסף שיספיק לך להחזקת הוריי, ובתנאי שאני אקבל את שכר המצווה... השיב לו רבי דוד צבי "צריך אני להתיישב בעניין".

מיד נסע רבי דוד צבי אל מרן החזון אי"ש זצוק"ל והציע בפניו את העניין כולו, כשהוא שואל - כיצד עליו לנהוג. השיבו מרן החזון אי"ש זצוק"ל: מה השאלה, שתפסידו את שכר המצווה? בשביל הורים צריך להיות מוכנים אפילו לקפוץ לגיהנום!.. אולם לאחר מכן הוסיף בחיוך: להקב"ה יש מספיק גם בשבילך וגם בשביל רבי יעקב..

פעמים מצד ההלכה אין חיוב להתחשב בדעת ההורים, אולם ההרגל להתעלם מדעתם יכול להביא להשחתת המידות, וכפי שסיפר הגאון הצדיק רבי דב יפה זצוק"ל: אל ביתו של מרן החזון אי"ש הגיע בן תורה לשאול אודות עניין מסוים, והשיבו מרן החזון אי"ש לשלילה. לאחר זמן הגיע אל החזון אי"ש אביו של אותו שואל, והביע את דעתו בעניין בו שאל בנו, והחזון אי"ש שוחח עימו בדבר. אחר כך קרא לי מרן החזון אי"ש זצוק"ל ואמר, "אי אפשר כל כך להתאכזר על האבא", והוסיף, "רבי אלחנן (וסרמן. ה.) אומר שמה שמותר לשנות מפני השלום, הרי זה רק פעם אחת שיצא כך שנאלצים לשנות. אך אם אדם יתמיד בדרך כזו, הוא ייהפך לשקרן. ואף כאן, אף שמדובר בנושא בו אינו מחויב, הרי אם הבן יתמיד בכך שלא להתחשב בדעת אביו - יהיה אכזרי!"

רב הנסתר

מאמר חז"ל או מעשה רב בנושאי מצוות כיבוד הורים נטמנו בתמונה, גלו ושלחו לנו, ואולי תזכו בפרסים!

horeinuorg@gmail.com

או בפקס: 077-6021640

פתרון חידת 'רב הנסתר' לפרשת וירא: כאשר האב או האם מסכים לשולחן עם ילדיהם, החיוב הוא לתת להם ראשונים את המנה היפה ביותר. (ערוך השולחן)

הודעה תשלח לפותרים נכונה שעלו בגורל.

שהעדיפו הקב"ה יותר מכבודו - עד היכן? וגודל השכר הרוחני!

מוצאים אצל יוסף הצדיק, שכתוב אצלו⁵ **וַיַּעַל לְקִרְאֵת יִשְׂרָאֵל אָבִיו**, ופירשו בעלי התוספות **"עליה הייתה לו על שהלך לקראת אביו לכבודו"**. והלא דברים קל וחומר, ומה יוסף הצדיק יסוד העולם זכה לעלייה בדרגתו הרמה על ידי קיום מצוות כיבוד אב, וודאי אנחנו במיעוט ערכנו שתתעלה נפשנו ונשמנתו ממצווה חשובה זו. ומובא מהגאון בעל ה'שבט הלוי' מרן הגר"ש וואזנר זצוק"ל שהיה אומר מחז"ל שכל מה שזכה שלמה המלך למלכות היה בזכות הידורו הגדול במצוות כיבוד אב, ככתוב באריכות בספר מלכים. ובמשך חכמה⁶ כתב שלכן זכה בנימין שנפל קודש הקדשים להיות בחלקו ונחלתו, כי הוא לא השתתף במכירת יוסף ולא ציער את אביו, **כי גדול שכר מצוות כיבוד אב**. ומוסיף רמז לכך מהמעשה המפורסם המובא בירושלמי⁷ על אבן "ישפה" שהיא אבנו של בנימין שאבדה ונקנתה מדמה בן נתינה שהיה זהיר בכיבוד אב. והיינו, כי רק ע"י הזהירות בכיבוד אב ניתן להשלים את האבן החסרה של בנימין.

ידועים דברי הירושלמי¹ **גדול הוא כיבוד אב ואם שהעדיפו הקב"ה יותר מכבודו**. ועוד אמרו² אין הקב"ה מבקש מן האדם רק שיכבד אב ואם ויתירא מהם, **שהוא כאילו מכבד להקב"ה ומתירא ממנו**. מפני שהקב"ה השווה כבודו לכבודם, והשווה מוראו למוראם. אולם נשאלת השאלה, לגבי מה העדיפו הקב"ה יותר מכבודו. ולגבי זה יש להביא את דברי הב"ח³ שכל מה שאמרו שהוקש כבודם לכבוד המקום, הוא רק לעניין ה'שכר ועונש' במצווה, שאם זלזל ח"ו בכבודם שעונשו מרובה כאילו זלזל ח"ו בכבוד המקום, וכשהוא נזהר בכבודם הרי זוכה בשכר גדול שמעלה עליו הכתוב כאילו כיבד את הקב"ה. **אבל לעניין חיוב הכבוד, הרי חובת הכיבוד המוטלת על הבן והבת לכבד את אביהם ואמם, גדול הוא יותר מחובת כיבוד הקב"ה** (ועיי"ש שמוכיח) ועל כך אמרו בירושלמי⁴ גדול כבוד האמור באביו ואמו יותר מכבוד הקב"ה. ודווקא משום גודל מעלת העניין, הנה על ידי כך שמכבדם זוכה ומתעלה בעצמו במעלות רוחניות לאין שיעור. וכך אנו

1. תחילת מסכת פאה 2. תנא דבי אליהו רבה כ"ד ו"ד ריש סימן ר"מ 4. פאה פ"א הלכה ה', קידושין פ"א הלכה ד' 5. בראשית מ"ו כ"ט 6. שמות כ"ח ט' 7. פאה פ"א ה"א

ניתן להפנות שאלות ליועצי 'הורינו' עבור מדור זה בכתובת דוא"ל המופיעה בגב הגיליון. סודיות מובטחת.

השיב לב

שאלות ותשובות משולחנם של יועצים רבניים ומטפלים

שלום וברכה. אולי אתם רגילים לקבל מכתבים ופניות מאנשים מבוגרים יותר, אבל תדעו שגם אנחנו, בגילאים יותר צעירים, מתמודדים עם שאלות שאין לנו לאן לפנות כדי לקבל עליהן מענה. שמי יחיאל, ואני בחור בישיבה קטנה בסך הכל בן 15, אז אולי לא תשפטו אותי לחומרא. אבא שלי אדם צדיק, אני אומר לכם מפורשות, הוא באמת רציני וצדיק. אני, איך לומר את זה? לא כזה רציני כמו שהוא אולי היה רוצה וחולם שאהיה. הוא מצידו מקפיד על כל חומרה וכל קוצה של הלכה, ואני קצת מתנהג כמו הרבה מבני גילי. קריאת שמע בזמנה, אבל לא תמיד עם ברכותיה. מקלחת בערב שבת בדקות האחרונות, ועוד כאלו דברים שאין צורך לפרט. אני לא גאה בזה, אבל אני משתדל ומתאמץ, זה אני אומר לכם. אבל מה? אבא שלי לא רואה את זה, הוא גוער ונוזף, ואולי יהיו שיגידו חופר, וזה כבר מעיק!! הוא מבקש ממני כל הזמן להיות מאה אחוז ומזכיר לי כל דבר שאני לא בסדר וכו' מה אומר לכם, אני רוצה לכבד אותו אבל זה מתיש! מה עושים??

שלום יחיאל היקר. אנחנו מעריכים את פנייתך, ניכר מדברך שיש לך לב גדול ואכפתי ועוד תגדל בתורה וירא"ש ובוודאי שתעשה עוד הרבה נחת להוריך. אנחנו בכוונה תחילה לא רוצים להיכנס לכל הנושא שאתה מעלה מבחינה רוחנית, בכל הנוגע לתיאור דברך לגבי דרגתך ומצבך. מכמה סיבות. קודם כל כי אנחנו לא מכירים אותך ולא יודעים מהם ניסיונותיך, וגם משום שאנחנו איננו יכולים להצדיק ולו בעקיפין זלזול כלשהו בהלכה חלילה. אנחנו בטוחים שאתה עושה מאמץ, ובסיוע הקרובים אליך בישיבה ובבית עוד תגדל בדרך התורה והיראה.

שלום יחיאל היקר. אנחנו מעריכים את פנייתך, ניכר מדברך שיש לך לב גדול ואכפתי ועוד תגדל בתורה וירא"ש ובוודאי שתעשה עוד הרבה נחת להוריך. אנחנו בכוונה תחילה לא רוצים להיכנס לכל הנושא שאתה מעלה מבחינה רוחנית, בכל הנוגע לתיאור דברך לגבי דרגתך ומצבך. מכמה סיבות. קודם כל כי אנחנו לא מכירים אותך ולא יודעים מהם ניסיונותיך, וגם משום שאנחנו איננו יכולים להצדיק ולו בעקיפין זלזול כלשהו בהלכה חלילה. אנחנו בטוחים שאתה עושה מאמץ, ובסיוע הקרובים אליך בישיבה ובבית עוד תגדל בדרך התורה והיראה.

אנחנו רוצים לעסוק רק בהיבט של הקשר עם אביך. בסיטואציה שנוצרה בעקבות ההתנהגות שלך שפוגשת את התנהלות אביך והקונפליקט הזה שמוליד ריחוק ולא משיג אף מטרה. מלבד זה שניכר שאתה מעריכו ומכבדו והקשר

אנחנו בטוחים שעם תגובה בסגנון כזה, בניגוד לתגובה של כעס ועימות, תוכלו להתקרב ותוכל לכבדו מבלי לחוש פגוע בכל עת. ואולי גם סגנון השיח של אביך יותאם לדרך כזאת שתקדם אותך מעלה. עלה והצלח.

קבלת השפע על ידי כיבוד אב ואם / חלק א' מתוך שיעוריו של הרה"ג שמעון שפיצר שליט"א - נמסר ע"י מכון 'הבינו'

הקב"ה אמר לבני ישראל: כִּבְדוּ אֶת אֲבִיךָ וְאֶת אִמְךָ לְמַעַן יֵאָרְכוּ יְמֵיךָ עַל הָאָדָמָה אֲשֶׁר ה' אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ. והרי זה דבר שאינו מצוי, כי ברוב המצוות הקב"ה לא גילה בפירוש מתן שכרן. וכבר אמרו בירושלמי ריש פאה ובמדרש רבה (כי תצא) שמכך שהודיעה התורה מתן שכרה של מצוה זו ושל מצות שילוח הקן, למדים

לכל המצוות. וזה לשון המדרש: לא תהא אומר הואיל והמצווה הזו גדולה, אני עושה אותה, ששכרה מרובה, והואיל וזו מצוה קלה, איני עושה אותה. מה עשה הקב"ה? לא גילה לבריות מהו מתן שכרה של כל מצוה ומצוה, כדי שיעשו כל המצוות בתום...

למה הדבר דומה, למלך ששכר לו פועלים והכניס אותם לתוך פרדסו, סתם ולא גילה להן מהו שכרו של פרדס, שלא יניחו דבר ששכרו מועט וילכו ויעשו דבר ששכרו מרובה... כך לא גילה הקב"ה מתן שכרן של מצוות, חוץ משתי מצוות, חמורה שבחמורות, וקלה שבקלות, כיבוד אב ואם חמורה שבחמורות ומתן שכרה אריכות ימים, שנאמר כבד את אביך ואת אמך למען יאריך ימך, והקלה שילוח הקן, ומהו שכרה? אריכות ימים, שנאמר שלח תשלח את האם וגו'.

מכל מקום אנו רואים שבשונה מכל המצוות, מתן שכרה של מצות כיבוד אב ואם מפורש בתורה. ומכאן למדו הראשונים ששכר כיבוד אב ואם שונה במהותו משכר שאר כל המצוות, ובעוד כל המצוות אין להן שכר נגלה בעולם הזה (אם כי במידה מסוימת אפשר לראות גם שכר שאר המצוות בעולם הזה) שכר מצות כיבוד אב ואם, גלוי ביותר בזה העולם. וכן איתא במשנה ריש פאה: אלו דברים שאדם אוכל פירותיהן בעולם הזה והקרן

1. ועיין עוד במהרש"א ובחתי"ס חולין שם שפירשו באופנים אחרים. 2. קידושין לט:

קיימת לו לעולם הבא, כיבוד אב ואם וכו' והנה לכאורה יש להקשות על זה ממה שמובא בסוף מסכת חולין, ברבי יעקב שראה איש אחד שאמר לו אביו: עלה לבירה והבא לי גוזלות! ועלה, ושלח את האם ולקח את הבנים, ובחזרתו נפל ומת. שאל על כך רבי יעקב: היכן אריכות ימיו של זה? והיכן טובתו של זה? והשיב, אלא: למען יאריך ימך - בעולם שכולו ארוך ולמען ייטב לך - לעולם שכולו טוב.

אמנם נראה פשוט, שבוודאי גם רבי יעקב מודה שלמען יאריך ימך הוא בזה העולם, אלא נתכוון לומר שאם נראה אחד שכיבד את אביו ואעפ"כ מת בקוצר ימים, נדע שאריכות ימיו תהיה בעולם שכולו ארוך, דהיינו לאחר תחיית המתים. והרי זה כמי שהבטיחו ליתן משכורת תמורת עבודתו, ובבוא עת תשלום, אמרו לו לעבור לחדר אחר כדי לקבל שם את משכורתו. אף כאן, אם נראה מאן דהו שלא נתארכו ימיו בעולם הזה, נבין מכך שמסיבה כל שהיא עליו לעבור כעת לעולם אחר, כגון מפני שכבר הגיע אל תיקונו, ועל כן תתקיים אצלו הבטחת 'למען יאריך ימך' לאחר תחיית המתים¹.

היוצא מהדברים מדברי הגמרא והמדרש, שאריכות הימים המובטחת

למכבד אביו ואמו היא גם לעולם הזה וגם בעולם הבא בעולם הנצח.

וכך גם כותב הרמב"ן במפורש: ועל דעת רבותינו² ענין הכתוב למען יאריך ועל האדמה, יבטיח כי במצווה הזאת יהיו כל ימותינו ארוכים, כי ימלא השם ימינו בעולם הזה, ויהיו ארוכים בעולם הבא שכולו ארוך, ותהיה ישיבתנו לעד על האדמה הטובה שייתן לנו.

היוצא מהדברים מדברי הגמרא והמדרש, שאריכות הימים המובטחת למכבד אביו ואמו היא גם לעולם הזה וגם בעולם הבא בעולם הנצח.

לעילוי נשמת
דוד בן מנחם מנדל
מנחם מנדל בן יהושע דב

לרפואה שלמה
אסתר בת רחל לאה
עמנואל בן טילא

לזרע של קיימא
בעילום שם

לדיווג
תמר בת הדסה

להצלחה וס"ד
שמעון בן חביבה

הורינו
הורים מקו הלב

יו"ל ע"י ארגון הורינו לחיזוק מצוות כיבוד אב ואם
בנשיאות מרן הגה"צ רבי אורי וייסבלום שליט"א ובהכוונת גדולי ישראל
ע"ר 580780617 | רח' יוסלה רוזנבלט 2 ירושלים.

תרומות יתקבלו בברכה. אפשרויות הנצחה בעלון ובכלל פעולות הארגון לע"נ הורכים או יקיריכם ולזכות פרנסה והצלחה, זש"ק וזיווג - למען ייטב לך!

לקבלת גיליון הורינו השבועי במייל כתבו לנו **"צרפו אותי"** לכתובת המייל, וכן לפניות בנושאי תוכן, פתרון חידת 'רב הנסתר' ולפרסום סיפורים אישיים בנושאי כיבוד הורים: horeinuorg@gmail.com | או בפקס: 077-6021640 | [Zelle: dedications@horeinu.org](mailto:dedications@horeinu.org)